

KPP V.0720.18.2026

Szanowni Państwo
Członkowie Komisji Weneckiej

Niniejszym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wnosi o rozważenie przez Członków Komisji Weneckiej:

- I. na podstawie Artykułu 4(3) Protokołu w sprawie Przygotowywania Pilnych Opinii Zatwierdzonego przez Komisję Wenecką (*Protocol On The Preparation Of Urgent Opinions*; CDL-AD(2018)019; dalej: „Protokół

odroczenia rozpatrzenia opinii przyjętej w trybie pilnym 27 lutego 2026 r. Wspólnej Opinii Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej ds. Praw Człowieka i Praworządności (DGI) Rady Europy w sprawie projektu ustawy o statusie sędziów nominowanych lub awansowanych w latach 2018-2025 oraz innych powiązanych kwestiach (*Urgent Joint Opinion on the draft law concerning the status of judges appointed or promoted between 2018 and 2025 and other related matters*);

- II. na podstawie Artykułu 12 (*tiret 3*) Protokołu

rozpatrzenia opinii jako wydanej w trybie zwykłym, a nie podjętej w trybie pilnym, tj. przy jednoczesnym przeprowadzeniu debaty plenarnej nad zasadnością projektowanych rozwiązań.

1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego z uwagą zapoznał się z wydaną w trybie pilnym w dniu 27 lutego 2026 r. Wspólną Opinią Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej ds. Praw Człowieka i Praworządności (DGI) Rady Europy w sprawie projektu ustawy o statusie sędziów nominowanych lub awansowanych w latach 2018-2025 oraz innych powiązanych kwestiach (ang. *Urgent Joint Opinion on the draft law concerning the status of judges appointed or promoted between 2018 and 2025 and other related matters*; dalej jako „opinia z 27 lutego 2026 r.” bądź jako „opinia”).

2. Zgodnie z art. 14a Regulaminu Komisji Weneckiej (dalej: „Regulamin”) skorzystanie z procedury wydania opinii pilnych przewidziane jest wyłącznie „w wyjątkowych przypadkach” (*in exceptional cases*), gdy zostanie wykazane, że oczekiwanie na rozpatrzenie sprawy w zwykłym trybie nie byłoby właściwe, a zastosowanie tego trybu wymaga uprzedniej zgody Komisji lub Biura,

działającego w konsultacji ze sprawozdawcami. Treść opinii z 27 lutego br. nie pozostawia wątpliwości, że nie zostały spełnione ani ogólne (pkt. 2), ani szczególne (pkt. 3) przesłanki uzasadniające jej podjęcia w trybie pilnym. Projekt ten nie dotyczył sytuacji nagłej ani nieprzewidywalnej, a jego przedmiot – ukształtowanie statusu sędziów oraz skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa z lat 2018–2025 – od dłuższego czasu pozostaje przedmiotem debaty publicznej i analiz prawnych. Zresztą poprzednie projekty w tym samym przedmiocie były już przedmiotem opinii Komisji wydawanych w trybie zwykłym. Brak było zatem podstaw do przyjęcia, że oczekiwanie na rozpatrzenie sprawy w zwykłym trybie proceduralnym nie byłoby właściwe.

3. Co więcej, sam charakter projektu, jego zakres oraz skutki ustrojowe przemawiają przeciwko procedowaniu go w trybie nadzwyczajnym. Projekt ingeruje w fundamentalne zasady konstytucyjne, w szczególności zasadę niezależności sądów, nieusuwalności sędziów oraz prawo do sądu.

4. Treść opinii z 27 lutego br. w kluczowych elementach jest niespójna z wcześniejszymi wytycznymi sformułowanymi w opinii z 14 października 2024 r., co również wymaga pogłębionej analizy z udziałem wszystkich Członków Komisji Weneckiej. Zastosowanie trybu pilnego w takiej sprawie nie powinno zastępować ani ograniczać potrzeby pełnej debaty nad projektem o tak dalekosiężnych konsekwencjach.

6. Na szczególną uwagę zasługują i wymagają pogłębione dyskusji poniższe okoliczności:

- w opinii dotyczącej projektu ustawy przygotowanego przez poprzednie kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości, Komisja nie dopuściła możliwości usuwania sędziów ustawą. W obecnej opinii dopuszczono taką możliwość. Opinia wskazuje przy tym 3 przesłanki natychmiastowego usunięcia sędziego ustawą: wady w procesie nominacji, budzącą wątpliwość kognicję danej jednostki struktury sądowniczej, ustawową likwidację tej jednostki. Zwrócić należy uwagę, że 2 z 3 przesłanek są w pełni zależne jedynie od woli ustawodawcy, co daje każdemu państwu gotową receptę jak pozbyć się określonej grupy sędziów. Warto przy tym dodać, że w odniesieniu do sędziów polskich praktycznie w odniesieniu do wszystkich powołań zaistniała jakaś poważna wada (np. powołanie w procedurze bez żadnego odwołania, czego niekonstytucyjność stwierdził polski TK, a co dotyczyło sędziów powoływanych w latach 1989-2011), a zatem przesłanka pierwsza spełniona jest w odniesieniu do wszystkich sędziów, a kolejne opcje polityczne w przyszłości mogą sobie dowolnie zrealizować pozostałe dwie przesłanki i powołując się na przedmiotową opinię – usunąć niepożądanych sędziów z sytemu. Komisja Wenecka w swojej opinii dała zatem gotową receptę na to, jak się „pozbyć” sędziów - poprzez stworzenie niezrozumiałej, wręcz absurdałnej kognicji SN, a następnie likwidację Izby i tym samym usunięcie Sędziów.

- jako przesłankę pozwalającą na ustawowe usunięcie grupy sędziów wskazano budzącą wątpliwość kognicję jednostki, w której sędziowie ci orzekają. Tymczasem sama likwidacja określonej Izby nie oznacza, że SN traci kognicję w tym zakresie – usuwa się pod tym pretekstem jedynie grupę sędziów, a sprawy i tak dalej muszą być rozpatrywane. Jeżeli natomiast uzdrowi sytuację zmiana kognicji, to w żaden sposób nie powoduje to konieczności ustawowego usunięcia grupy sędziów.

- opinia pomija okoliczność, że ewentualne powtórzenie konkursów do Sądu Najwyższego zajmie kilka lat (postępowanie przed KRS średnio trwa 2 lata oraz czas na powołanie przez Prezydenta). Natychmiastowe usunięcie grupy sędziów ustawą i przyznanie im „prawa” przystąpienia do konkursów oznacza, że ich stan nie będzie uregulowany przez wiele lat. Podobnie ma się sytuacja

w odniesieniu do tzw. grupy żółtej – jeżeli „przegranie” ponownego konkursu przed KRS oznacza automatyczne usunięcie z zawodu takiego sędziego (to również skutek ustawowy, tylko z odroczonym terminem) to opinia w ogóle nie bierze pod uwagę drugiego etapu – oczekiwania na nominację Prezydenta. W tym czasie znakomita większość stanowisk sędziowskich pozostanie nieobsadzona (przykładowo w samym SN zostanie zapewne 1/5 ustawowego składu), a system sądownictwa będzie kompletnie sparaliżowany;

- Opinia pomija okoliczność, że sędziowie w grupie podlegającej usunięciu z zawodu ustawą orzekają w znakomitej większości już od 8 lat, i przez ten czas nie sformułowano żadnych uwag merytorycznych dotyczących ich działalności orzeczniczej, obejmującej tysiące orzeczeń. Co więcej, w wyroku *Wałęsa vs. Polska* Trybunał wprost stwierdził, że rozstrzygnięcia wydawane przez Izby są merytorycznie trafne. Równocześnie w opinii wprost jest wskazane, że im dłużej sędziowie orzekają, a ich orzeczenia nie budzą kontrowersji, tym mniejsza jest potrzeba usunięcia ich z systemu. Opinia zupełnie nie odniosła się do tego oczywiście słusznego założenia.

To tylko kilka, spośród wielu istotnych wątpliwości pojawiających się na gruncie opinii. Są one jednak na tyle istotne nie tylko dla polskiego wymiaru sprawiedliwości, lecz także dla całego systemu sądownictwa, że budzi istotne wątpliwości i sprzeciw przyjęcie formy opinii pilnej, w sposób uniemożliwiający pogłębioną dyskusję i szerszą analizę dalekosiężnych skutków. Na koniec należy zwrócić uwagę na aspekt społeczny, który uzasadnia debatę nad opinią wszystkich członków Komisji Weneckiej. Przedstawiony do opiniowania projekt dotyczy około 3 tysięcy sędziów, którzy wzięli udział w konkursach zgodnie z ustawową procedurą uchwaloną przez polski parlament. Nie kierowały nimi motyw polityczne ani finansowe, ustawowa procedura nie została w żaden sposób naruszona. Osoby te miały prawo działać w zaufaniu do Państwa, a w przyszłości i ich rodziny mogą spotkać negatywne konsekwencje. Mają zostać w przyszłości poddani uwłaczającej procedurze, której nie zostali dotychczas poddani nawet sędziowie orzekający w okresie dyktatury komunistycznej.

W związku z powyższym, wnoszę jak w *petitum*.

Z poważaniem

dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/